

'Wat heeft het nou voor zin om
Everest te beklimmen?'

HONDEN'

VOORMALIGE EXPEDITIEKLIMMERS EDMOND ÖFNER EN FRANK MOLL HEBBEN EEN FILM GEMAAKT OVER DE JANNU NOORDWAND EXPEDITIE VAN 1987. BIJ DIE TOCHT NAAR DE WALL OF SHADOWS KWAMEN KLIMMERS GER FRIELE EN RUDOLF DE KONING NA HET BEREIKEN VAN DE TOP OM HET LEVEN. ÖFNER, DESTIJD EEN VAN DE EXPEDITIELEDEN, ONDERVROEG VOOR DE FILM DE OVERIGE LEDEN VAN HET TEAM.

"Wij waren de goden van de wereld. Echt waar. We waren jonge honden. We verzonnen dat we de Jannu op wilden, en we deden het gewoon. Snap je? Op een gegeven moment zijn we gewoon die noordwand ingestapt. Dan denk je eerst: durf ik dit wel – eigenlijk niet, maar we doen het toch. Het hele team had die spirit – dat was zó mooi. Moet je je voorstellen dat je onderaan die wand staat. De Jannu noordwand was nog maar twee keer eerder beklommen, door grote, grootte, grootte expedities, en wij kwamen daar een beetje als kwajongens. Als er dan zo'n vreselijk ongeluk gebeurt, dan word je flink hard teruggesmeten op aarde."

"Op een bepaald moment konden we geen contact meer krijgen met Ger en Rudolf. Dan ga je denken: het kan gewoon een failure in de portofoons zijn of is er misschien toch wat gebeurd? Ferry was op dat moment de enige die nog capabel was om omhoog te gaan. Gerard had bij de topbeklimming zijn voeten bevroren en kon niet meer lopen en ik zou met Gerard mee in de helikopter. Dat was vreselijk. Op een gegeven moment kwam die helikopter en moesten we echt weg, terwijl we ondertussen eigenlijk wel wisten dat het niet goed zat met die jongens.

Ferry is naar boven gegaan. Vreselijke taak om dat te doen. Daar heeft hij ze gevonden. Je denkt de hele tijd: overleef het nou, jongens, overleef het nou. Maar dat is niet gebeurd."

"Twintig jaar na dato hadden we een reünie met expeditieleden en familie en daar zag ik wat een enorme impact het heeft gehad. Het is eigenlijk nooit voorbijgegaan. De dood van een klimmer heeft een enorme impact op de wereld om hem heen. Dat triggerde me en zo ben ik ertoe gekomen om samen met Frank een film te maken. Toen zijn we gaan zoeken: hoe zit het bij jou? En hoe zit het bij jou en bij jou?"

De Dood – met hoofdletters – is in de klimwereld een soort ondergeschoven kindje. Daar heb je het niet zo graag over. Iedere enthousiaste, getalenteerde topklimmer schampt steeds maar langs die dood. Je bent de hele tijd de dood aan het tarten. Het is nogal wat om daar voor te kiezen maar ondertussen lijkt je er niet over te mogen praten. De dood is heel ver weg. Dat had ik ook hoor, als extreemklimmer. "Haha het gebeurt me niet." Je denkt dat je sterker bent dan de dood. Tegelijkertijd zomaar – pats – neemt die dood het over. Dat intrigeert me wel."

"Frank Moll dacht er eigenlijk net zo over. Zo zijn we ertoe gekomen om samen te werken; dit is ook zijn film. Hij is ook heel belangrijk geweest voor de vorm. Het was Franks idee om het verhaal vanuit mijn perspectief te vertellen. We hadden al een aantal opnames gemaakt en toen is langzaam dat idee gekomen om mijn gezichtspunt te kiezen. Eerst was ik daar eigenlijk niet zo blij mee. Van mij hoefde het niet, maar Frank is een doorbijter. Als hij een idee in zijn kop heeft, dan laat het hem niet meer los. We hebben daarover een hoop gedoe gehad, hoor. Ik ben niet zo'n mens die zichzelf zo op de voorgrond wil zetten. Helemaal niet.

Na verloop van tijd begon ik ook wel te zien dat je door de vorm zo te kiezen een soort nabijheid creëert. Het verhaal wordt veel intenser en veel interessanter. We hebben een hoop met elkaar zitten praten, een hoop zitten denken. Zo'n film is niet zomaar effe hup met de camera naar een paar mensen toe; je moet heel goed nadenken over hoe je het hebben wilt.

Op een bepaald moment zijn we de interviews gaan doen. Man, dat was ook niet al te makkelijk, hoor. Dan hadden we bijvoorbeeld met Gerard gesproken en dan dachten we na afloop: het loopt niet mooi. Dan hadden we nít niet de kern te pakken en dan moet je dus nog een keer.

Film blikt terug op expeditiedrama Jannu

'WE WAREN JONGE

**'Je denkt dat je sterker
bent dan de dood'**

*V.l.n.r. staand: Ger Friele, Edmond Öfner, Rudolf de Koning, Gerand van Sprang.
Zittend: Ingo Doornbol, Ferry van Wilgenburg.*

Gerard zegt in de film op een gegeven moment dat hij het nog wel eens met Ger en Rudolf over de expeditie zou willen hebben. Dat hij het succes – drie man op de top – nooit met ze heeft kunnen vieren. Ja, dat zijn pareltjes. Ik vind het mooi dat hij zo iets kan zeggen. Dan krijg ik bijna de tranen in m'n ogen.

Ik heb zelf geen spijt maar misschien zou ik Ger en Rudolf zelf nog wel willen vragen of het nou de moeite waard is geweest. We hebben die wand uitgezocht en we dachten gewoon: go. We wilden het en we konden het en we deden het en het was fantastisch. Tegelijk zijn er op de afdaling twee jongens omgekomen. Het was een succes en het was toch geen succes.

Zo'n toppoging, al je energie en dan ineens: paf. Ik kan daar zelf geen antwoord op geven en zij kunnen ook geen antwoord meer

EDMOND ÖFNER

Filmmaker Edmond Öfner (1958) was in de jaren tachtig van de vorige eeuw een opvallende verschijning in de Nederlandse en internationale klimmerwereld. Zijn bekendheid dankt hij niet alleen aan zijn beklimmingen (Eiger noordwand, Dru noordwand, Sentinelle Rouge op de Mont Blanc solo), maar ook aan zijn verschijning: 'punk in de Alpen', aldus schrijver Bart Vos in diens Himalaya dagboek. "Edmond heeft met zijn strakke tiggerbroek, afgeknipte T-shirt en lange geblondeerde haren het uiterlijk van een punker, maar zijn kleding en zijn Amsterdamse krakersjargon zijn het vernis op zijn beschaafde opvoeding waaraan hij onder andere het diploma hockeytrainer overhield."

De Engelse klimmer en auteur Joe Simpson omschreef Öfner in zijn autobiografie *This game of ghosts* (1992) als "[a] punk primary schoolteacher, who drove a 2CV with CHAOS scrawled all over it in dayglow lettering." Simpson vertelt in het boek hoe zij samen een poging ondernamen op de directe start en finish van Le Linceul, een beruchte route op de noordwand van de Grandes Jorasses in het Mont Blancgebied. Öfner nam deel aan expedities naar Mount Everest (1984), de Pakistaanse Hindukush (1985), de Makalu zuidwand (1987), Jannu (1987), opnieuw Mount Everest (1992) en K2 (1995). In 1997 bereikte hij na een skitocht van ruim 750 kilometer met Marc Cornelissen, Hans van der Meulen, Cas van de Gevel en Wilco van Rooijen de Noordpool.

In het najaar van 1987 bereikte Öfner de top van de 7710 meter hoge Jannu in Oost-Nepal. Expeditieleden Ger Friele en Rudolf de Koning bereikten één dag later later eveneens de top maar zij kwamen bij de afdaling om het leven. In de film *Wall of shadows* laat Öfner de overige expeditieleden – Gerard van Sprang, Ferry van Willigenburg en arts Ingo Doornmal – aan het woord over de beklimming en de nasleep van de tocht.

De documentaire werd in november 2008 tijdens het internationale berg- en abenteur filmfestival in het Oostenrijkse Graz bekroond met de Kamera Alpin in Gold voor de beste alpine documentaire.

Edmond Öfner (l) en Ger Friele.

geven want ze zijn dood. Voor mij is dat eigenlijk niet te begrijpen. Het is ook een beetje gek: houdt met de dood je leven op? Soms droom ik over Ger en Rudolf. Dan heb ik het idee: oh, daar komen ze weer even, dan komen ze weer even in het aardse leven en dan tsoep, dan verdwijnen ze weer. Houdt met de dood je leven op? Ik geloof van niet."

"Na de Jannu durfde ik niet meer de bergen in. Ik werd er hartstikke bang van. De power van de bergen werd me te groot. Alleen was ik professioneel klimmer, dus dan zit je met de vraag: wat dan? Ik ben schipper geworden op een zelfjacht. Ik ben de bomen ingegaan met een kettingzaag en ik heb een opleiding voor cameraman gedaan. Ik heb als cameraman nog op de top van de Everest gestaan en ik ben naar de K2

geweest. Toch was dat anders. Als cameraman ben je een toeschouwer, je bent alleen aan het kijken. En de Everest is – er wordt een hoop ophef over gemaakt, maar uiteindelijk... Nou ja ach, dan ben je daar. Dat was niet zo'n *big deal*."

"Ik mis het niet, echt niet. Dertig is een mooie leeftijd om grote expedities te doen, maar op een gegeven moment moet je het stokje overdragen. Laten we eerlijk zijn: ik ben vijftig geworden, ik heb een knie die niet helemaal goed meer werkt. Dan moet je niet meer denken: ik wil dit nog, ik wil dat nog. Dat soort grote projecten is leuk om te doen, maar het is tegelijkertijd ook een beetje arm. Ik bedoel: wat heeft het nou voor zin om Everest te beklimmen. Ja het is leuk, nou ja. Maar hoe het tegenwoordig gaat, met al die commerciële expedities, dat

is allemaal armoe troef. Dan schud je elkaar de hand aan het begin en dan ben je zogenaamd een team. Ik spuug daarop. Goede klimmers zijn dertig. Dan doe je alles wat je kunt en wilt. Daarna begint een soort attackeling. Het is niet anders. Je recupereert minder, noem maar op. Op een gegeven moment moet je afscheid nemen. Het is ook een beetje pathetisch om de hele tijd met hetzelfde bezig te zijn. Ik heb expedities niet meer nodig, ik heb zo'n mooie, rijke staat van dienst als het om expedities aankomt. Ik heb een heleboel berg niet beklimmen en dat vind ik eigenlijk heel mooi zo. Al die niet-beklimmen bergem." ▲

WIL JE DE FILM ZIEN, DAN KUN JE HEM BESTELLEN IN DE WERWINKEL VAN DE NKBV, WWW.NKBV.NL